

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.181/2021/9-II.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Ravasz László ügyvéd (cím1) által képviselt felperes1 (cím2) felperesnek a Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda (cím3; ügyintéző: dr. Lendvai András ügyvéd) által képviselt alperes1. (cím7) I. rendű és az alperes2 (cím4) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és más iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. április 28-án kelt 13.G.41.326/2019/56. számú ítélete ellen a felperes által benyújtott fellebbezés folytán – nyilvánosan megtartott tárgyaláson – meghozta a következő

ítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül egyetemlegesen az alpereseknek 100.000 (százezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

A felperes költségmentessége folytán le nem rótt 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás értelmében a felperes mint adós és zálogkötelezett valamint az I. és II. rendű alperesek jogelődje, az Bank1 mint hitelező és zálogjogosult között 2008. július 25-én hivatkozási szám1 szám alatt, közjegyző közjegyző által közjegyzői okiratszám3. számon közokiratba is foglaltan deviza alapú, önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződés jött létre, amelyben a hitelező 305.376 CHF, de legfeljebb 40.000.000 forintnak megfelelő deviza összegű kölcsön nyújtását vállalta az adós részére. A szerződés szerint a kölcsön futamideje 20 év, a törlesztőrészletek száma 240, az ügyleti kamat induló mértéke évi 3,75%, a teljes hiteldíjmutató 6,25%. A szerződés I.4.1. pontja szerint a kölcsön törlesztőösszege annak a nyilvántartási devizanemében kerül meghatározásra, az induló havi törlesztőrészlet összege 2.140,93 CHF. A közokiratba foglalt szerződés I.9. pontjában a kölcsön kockázataival kapcsolatban az adós kijelentette, hogy erre vonatkozó, a hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával az adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti

továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette, és a kockázatot a fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.

A szerződés IV.4. pontja szerint a szerződésben nem szabályozott kérdésekben – egyebek mellett – az Üzletszabályzatban és a jelen hiteltípusra közzétett Hirdetményben foglaltak az irányadóak.

A kölcsönszerződés – közjegyző által okiratba foglaltan – 2011. május 5-én és 2011. december 5-én módosításra került.

Az alperesek jogelődje a 2013. október 15. napján kelt, közjegyző által közjegyzői okiratszám1. számon közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával a kölcsönszerződést annak 7. pontja alapján – mivel az adós a fizetési kötelezettségének többszöri felszólítás ellenére nem tett eleget – 2013. október 1. napi hatállyal felmondta, egyúttal felszólította a felperest 80.411.116 forint összegű tartozás megfizetésére.

A felek között a tisztességtelenül felszámított tételek miatti elszámolás felülvizsgáltnak minősül.

[2] Az Bank1 jogutódja az Bank2, amelynek jogutódja a szerződésállomány átruházása folytán az I. rendű alperes, a követelés jogosultja a II. rendű alperes.

[3] A felperes módosított keresetében kérte az alperesek jogelődjével 2008. július 25. napján hivatkozási szám1 számon megkötött kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását akként, hogy 180 Ft/CHF árfolyam figyelembevételével a II. rendű alperes felé 36.160.781 forint kölcsöntartozása áll fenn, amelyet az ítélet jogerőre emelkedésétől kezdődően 100 havi, 361.608 forintos törlesztőrészekben köteles megfizetni. Kérte az alperesek jogelődje 2013. október 15-i felmondása érvénytelenségének, valamint annak a megállapítását, hogy a közjegyző közjegyző által közjegyzői ügyszám2. számon írásba foglalt kölcsönszerződés nem tekinthető közokiratnak.

Kérte az alpereseknek a perköltsége megfizetésére kötelezését.

Kérte továbbá a végrehajtói iroda előtt végrehajtási szám számon folyamatban lévő végrehajtási eljárás felfüggesztését.

Kifejtette, hogy a kölcsönszerződés I.1. pontjában foglalt, árfolyamkockázatot rá telepítő rendelkezés semmis. Az alperesek jogelődjével kötött szerződés nem felel meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 277. §-a rendelkezéseinek, a 209. § (1) és (4) bekezdésében, a 209/A. § (2) bekezdésében és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) bekezdésében foglaltaknak. A rPtk. 237. § (2) bekezdése alapján a teljes szerződés érvénytelen, jogkövetkezményként a 237. § (2) bekezdése alapján a szerződés érvényessé nyilvánítást kérte.

A szerződés alperesek jogelődje általi felmondása a rPtk. 312. § (3) bekezdése, a 4. § (4) bekezdése és a 200. § (2) bekezdés 2. mondata alapján érvénytelen.

A szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kérelem tekintetében hivatkozott arra, hogy a bank által nyújtott deviza alapú szolgáltatás főszolgáltatásnak minősül, így a szerződés lényegi eleme.

Az alperesek jogelődje a szerződés megkötését megelőzően semmilyen tájékoztatást nem adott a vonatkozásában, hogy a deviza alapú főszolgáltatás milyen drasztikus hatással lesz a törlesztőrészletekre. Az alperesek jogelődje a rPtk. 209. § (1) bekezdése és a rHpt. 203. § (6) bekezdése, illetve a 93/13. EGK irányelv melléklet 1. pont i) alpontja alapján köteles lett volna tájékoztatni a kölcsön és a törlesztőrészletek többszörösére emelkedésének lehetőségéről. A PSZÁF 9/2006. (XI. 7.) ajánlása (a továbbiakban: PSZÁF ajánlás) alapján az alperesek jogelődje tudta, illetve pénzügyi szolgáltatótól elvárhatóan tudni kellett azt, hogy milyen nagyfokú kockázatai vannak a deviza alapú kölcsönöknek; erről őt mégsem tájékoztatta. A neki nyújtott tájékoztatás tévesnek minősül, mivel a PSZÁF ajánlásban foglaltak már a futamidő elején bekövetkeztek, ezért a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése, a 239. § (2) bekezdése és a 6/2013. PJE határozatban foglaltak alapján a teljes szerződés érvénytelen. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás nem egyenlő a fenti komplex kockázatról való tájékoztatással, mivel a rHpt., a 93/13/EGK irányelv, az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-186/16. és C-51/17. számú ítélete és a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i ajánlása sem árfolyamkockázatra, hanem kamat és árfolyamkockázat együttesére és az ebben rejlő komplex gazdasági kockázatra, valamint annak hatásaira kiterjedően teszi kötelezővé a tájékoztatási kötelezettséget.

Állította, hogy az alperesek jogelődje a rPtk. 277. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja, valamint a 305. § (1) bekezdése alapján hibásan teljesített, ezért a rPtk. 306. § (1) bekezdés b) pontja alapján a szerződéstől elállt.

A rPtk. 309. § (2) bekezdése alapján nem köteles fizetni a hibás teljesítés esetén az idegen pénz használatáért, a fenti igény az alperesekkel szemben a rPtk. 308/C. § alapján érvényesíthető. A rPtk. 311/A. §-a alapján a hibás teljesítés szabályai alkalmazhatóak a deviza alapú szolgáltatásra.

A szerződéskötés gazdasági célja részéről az volt, hogy a forint alapú szerződéshez képest alacsonyabb kamatot és törlesztőrészleteket fizessen. Ha a bíróság 180 Ft/CHF árfolyamon nyilvánítja érvényessé a szerződést, akkor az alperes jogelődje nem követelhetette volna a magasabb törlesztőrészletek megfizetését, a felmondással pedig szerződést segezt. E vonatkozásban a felperes hivatkozott a BH2007. 5.207 számú eseti döntésben foglaltakra. Az alperesek jogelődjének a szolgáltatását úgy kellett volna nyújtania, hogy az általa meghatározott, a törlesztőrészletek nagyságát alapvetően befolyásoló árfolyam nem haladja meg a szerződés érvényes tartalma szerint a 180 Ft/CHF árfolyamot. Az alperes jogelődje e kötelezettségét megszegte, amikor 256 Ft/CHF árfolyamot alkalmazott, és a DH1 törvény által is tisztességtelennek nyilvánított ügyleti kamatokat alkalmazott a törlesztőrészletek kiszámításánál. Így megállapítható, hogy az alperesek jogelődje által nyújtott szolgáltatás nem volt alkalmas a szerződésben foglaltak teljesítésére. Az alperesek jogelődje 40.000.000 forint összeget teljesített, míg ő 83.402.977 forintot fizetett meg, így kölcsöntartozása nem áll fenn.

Állítása szerint a C-118/17. EUB döntés alapján a szerződés érvénytelensége esetén az eredeti állapot helyreállításának is helye van. Az eredeti állapot helyreállítása iránti kérelem a rPtk. 319. § (3) bekezdésén és a 320. § (1) bekezdésén alapul.

A felmondás érvénytelensége tekintetében hivatkozott az oldalán érdekbeli lehetetlenülésre, a rPtk. 312. § (3) bekezdésében foglaltakra, arra, hogy az alperesek jogelődjének felmondása a rPtk. 4. § (4) bekezdés 2. mondatában foglaltakat sérti, az a rPtk. 200. § (2) bekezdés alapján semmis. A felmondó nyilatkozat nem tartalmazza az akkor fennálló kölcsöntartozás összegét, így a súlyos szerződésszegés nem állapítható meg. A kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondást szabályozó rendelkezése tisztességtelen, mert bármilyen összegű tartozás esetén lehetővé teszi a szerződés megszüntetését.

A kölcsönszerződés kötelező közjegyzői okiratba foglalást előíró pontja semmis, mivel az alperesek jogelődjének hibás teljesítése esetén kizárja, korlátozza igénye érvényesítését. Hivatkozott a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés i) pontjában és 2. § h) pontjában foglaltakra. Utalt arra is, hogy a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 3. § (1) bekezdése alapján a közjegyző köteles lett volna megtagadni a nyilatkozat közokiratba foglalását, mivel az tisztességtelen.

[4] Az alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását és a felperes perköltségükben marasztalását kérték.

Kifejtették, hogy a jogelődjük az ügylet kockázataival kapcsolatban megfelelő tájékoztatást adott a felperes részére. Az árfolyamkockázatról a kölcsönkérelem nyomtatvány és az általa igazoltan átvett Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól elnevezésű kiadmány átadásával a felperest még a kölcsön igénylése előtt megfelelően tájékoztatták. Ezen túl a szerződés I.10. (helyesen: I.9.) pontjában a kockázatfeltárás szintén megtörtént, abban a felperes megerősítette a korábban kapott tájékoztatások tudomásul vételét.

A kölcsönszerződés I.3. pontja és az Ügyféltájékoztató 4. pontja a kamatváltozás hatásait és kamatperiódus jelentését ismerteti. Az Ügyféltájékoztató konkrét számítási példát is tartalmazott, a 6. és 7. pontja szerint a kamatterhek növekedése várható, és felhívta a felperes figyelmét arra, hogy az árfolyamingadozás a forinthiteleknél gyakrabban és nagyobb mértékben jellemző, így döntésénél kalkuláljon a jövőbeni törlesztőrészek esetleges jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével.

A jogelőd a kockázatfeltárásra vonatkozó jogszabályi előírásoknak és jogértelmezéseknek megfelelően járt el, a rHpt. 203. § (4), (5), (6) és (7) bekezdése rendelkezéseit betartotta, a PSZÁF ajánlást is figyelembe vette; a tájékoztatás megfelelt a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozatokban, valamint az EUB C-186/16. és a C-51/17. számú döntésekben foglalt kritériumoknak. Álláspontjuk szerint – mivel az árfolyamkockázat a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát képezve főszolgáltatásnak minősül – a devizakockázat fogyasztóra terhelése nem vizsgálható a 93/13. EKG irányelv 3. cikk (2) bekezdését implementáló rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján, hanem kizárólag az vizsgálható, hogy a devizakockázattal kapcsolatos nyilatkozatok az átlagos fogyasztó számára világos és érthetőek voltak-e.

A kölcsönszerződés teljesítése a jogelődjük hibájából nem lehetetlenült el, a jogelőd a szerződés rendelkezéseit nem szegte meg, és a kölcsönszerződés alapján fennálló valamennyi kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. Álláspontjuk szerint érvénytelen szerződés lehetetlenülése fogalmilag kizárt.

A felperes elállási nyilatkozathoz joghatály nem fűződik. A rPtk. 226. § (1) bekezdése alapján a felperesnek nem keletkezett törvényes elállási joga, viszont a kölcsönszerződést a jogelődük a felperes fizetési késedelmére tekintettel érvényesen mondta fel.

Vitatták, hogy a közjegyzői okirat nem minősül közokiratnak, továbbá hivatkoztak arra, hogy nincs a kölcsönszerződésben olyan szerződéses rendelkezés, mely a közokirati formában való megkötésre vonatkozna, így ilyen rendelkezés tisztességtelensége kizárt.

[5] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 2021. április 28-án kelt 13.G.41.326/2019/56. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak együttesen 270.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a felperes költségmentessége folytán le nem rótt 1.500.000 forint eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélete indokolásában a rPtk. 205. § (1)-(3) bekezdése, 205/A. § (1) és (2) bekezdése és 205/B. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés az alperes által egyoldalúan meghatározott általános szerződési feltételeket tartalmaz, az a rPtk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek tekintendő.

A rPtk. 209. § (1), (2) és (4) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, a rHpt. 203. § (6) bekezdése és a Kúria 6/2013. PJE határozata idézését követően a felperes részére a szerződés megkötésekor adott konkrét tájékoztatás tartalmát vizsgálta. A felperes személyes meghallgatása, valamint tanúl tanúvallomása alapján megállapította, hogy az okiratokban foglalt tájékoztatás tartalmától eltérő szóbeli tájékoztatás nem igazolt. A felperes a 2008. január 23. napján kelt kölcsönkérelmében elismerte az Ügyféltájékoztató megismerését, az abban foglaltak tudomásul vételét. A kölcsönszerződés II.3. pontjában és IV. fejezet rendelkezéseiben, a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatban és a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződésben adott tájékoztatásból kiderülhetett számára, hogy a devizához kötött kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, mind az árfolyamváltozások, mind a kamatváltozások folytán. Abból kitűnik az is, hogy az árfolyamkockázat és a törlesztőrészek összegének változása egymással közvetlenül összefüggésben áll. Abból nem csupán a leértékelődés lehetősége tűnhetett ki a felperes számára, hanem az alapján értékelni tudta az ilyen feltételeknek a pénzügyi helyzetére gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A közokiratba foglalt kölcsönszerződés 10. (helyesen: I/9.) pontja kifejezetten tartalmazta a tájékoztatás megismerésére vonatkozó nyilatkozatot; e pontban adott tájékoztatásból nem következik, hogy a kockázat ne lenne jelentős mértékű, vagy az ne kizárólag a felperest terhelné. Megállapította, hogy e tájékoztatások a jogszabályi követelményeknek, a felperes által hivatkozott BH2020. 151 számú eseti döntésben kifejtett szempontoknak, valamint az EUB C-26/13. és C-51/17. számú ítéletében foglalt elvárásoknak megfelelnek. E körben figyelembe vette, hogy a fogyasztónak kellő körültekintéssel kell eljárnia, e körben pedig elvárható tőle, hogy aláírás előtt az okiratot megismerje, annak tartalmát tanulmányozza, értelmezze. A 6/2013. PJE határozat alapján a nyújtott tájékoztatásnak nem kellett kitérnie a változás mértékére. A perben nem nyert bizonyítást az, hogy az alperes előtt a változás volumene már a szerződés megkötése előtt ismert volt. Mivel érvénytelenség hiányában annak jogkövetkezményeiről nem kellett határozni, ezért az erről rendelkező C-118/17. EUB ítélet a per megítélése szempontjából irreleváns.

Mivel a megfelelő tájékoztatás tartalma az okiratok által igazolt, és a felperes ezzel szemben nem tudta bizonyítani a tájékoztatás nem megfelelő, nem érthető voltát, az egyéb bizonyítás – így a reklámanyagok, sajtóanyagok csatolása – szükségtelen volt.

A felperest az elállás joga a rPtk. 277. § (1) bekezdésében foglaltak megszegése, hibás teljesítés miatt nem illette meg, mivel e rendelkezések egyértelműen fizikai hibára, hiányosságra utalnak. Ilyen fizikai hiba a jelen szerződés szerinti, helyettesíthető pénzzolgáltatás esetében nem állapítható meg.

Mivel a felperes részletfizetési kötelezettségének nem tett eleget, fizetési késedelembe esett, így az alperesek jogelődje alappal gyakorolta a felmondási jogát, ugyanakkor a rPtk. 303. § (3) bekezdése alapján a jogosult késedelme a kötelezett késedelmét kizárná. A felperes elállásnak nevezett nyilatkozata joghatás kiváltására nem alkalmas, mert a szerződés ekkor a jövőre nézve már megszűnt.

A felperes által hivatkozott, a rPtk. 312. § (3) bekezdése szerinti érdekbeli lehetetlenülés nem állapítható meg, nem bizonyított, hogy a teljesítés az alpereseknek felróható okból lehetetlenné vált volna.

Nem alapos az a hivatkozás sem, miszerint a közjegyzői okirat közokiratnak ne minősülne; ezen okirati forma választása joggal való visszaélést nem valósít meg.

Megjegyezte, hogy valamennyi, a felperes által hivatkozott EUB döntés külön vizsgálata szükségtelen volt, mivel az EU jogot a jogalkotó a nemzeti jogba már beépítette, a nemzeti szabályozás uniós joggal ütközése a perbeli esetben nem merült fel.

[6] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében az ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rPtk. 209. § (1) bekezdésébe és 209/A. § (2) bekezdésébe ütköző módon állapította meg az árfolyamkockázatról való tájékoztatás megfelelőségét.

Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a szolgáltatás jogosultjai milyen célra kívánták használni a deviza alapú szolgáltatást, a rPtk. 277. § (1) bekezdés a) pontjának való megfelelésre a 6/2013. PJE határozat III/2. b) pontjában és a 2/2014. PJE határozat 1. és III/1. pontjában meghatározott követelmények ellenére nem volt tekintettel. A szerződéses cél jogszabály erejénél fogva vált a kölcsönszerződés részévé, ennek hiányában azt az alperesek jogelődje ráutaló magatartással fogadta el. A szerződés visszterhességének elve folytán a korlátlan árfolyamkockázat vállalásáért a hitelező ellenszolgáltatásra kötelezett, ennek hiányában, a lényeges szerződési feltétel írásba foglalatlansága miatt a szerződés semmisnek minősül. Az árfolyamkockázat vállalásának oka részéről kifejezetten és köztudomásúlag az volt, hogy a forint kölcsönökénél lényegesen alacsonyabb kamatozást érjen el. Eszerint a bankok kötelezettsége volt a rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjainak megfelelően a forint kölcsönökénél alacsonyabb kamat szolgáltatása mindaddig, amíg a fogyasztót a korlátlan árfolyamkockázat viselése terheli. Álláspontja szerint e szerződéses cél nem tekinthető a rPtk. 207. § (5) bekezdésében foglalt titkos fenntartásnak.

Hivatkozott a 93/13/EGK irányelv közvetlen hatályára és arra, hogy az irányelv mellékletének 1/o. pontja szerint tisztességtelen a fogyasztó teljesítésre kötelezése úgy, hogy a szolgáltató nem teljesíti saját kötelezettségeit. A szerződéses cél meghatározásánál nem volt mellőzhető az adott időszakban jellemző reklámok, kormányzati tájékoztatások, MNB és PSZÁF ajánlások és banki nyilatkozatok, azok befolyásoló hatásának vizsgálata.

A megfelelő tájékoztatás tartalma körében utalt arra, hogy az EUB C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú döntéseiben foglaltak, a 2/2014. PJE határozat 1. pontja és indokolásának III. pontja, a BH2020. 5.151 és BH2020. 5.152 számú eseti döntések értelmében a tájékoztatásnak ki kell terjednie az árfolyam és kamatkockázat törlesztőrészletekre gyakorolt együttes hatására, a korlátlan árfolyam vállalásának a fogyasztó gazdasági helyzetére gyakorolt hatásaira, következményeire is. A világos és érthető megfogalmazás követelménye körében hivatkozott a BH.2020. 152 számú eseti döntésben kifejtettekre.

Álláspontja szerint a szolgáltatás a pénzüintézet által tudottan is objektíve alkalmatlan volt a rPtk. 523-525. §-aiban foglalt fogyasztói szerződési cél elérésére. Hivatkozott a PSZÁF ajánlás rendelkezéseire, idézte annak tartalmát. Ennek értelmében az alperesek jogelődje kizárólag akkor ajánlhatta volna a deviza alapú konstrukciót, ha biztos abban, hogy a korlátlan árfolyam és az ebből eredő sokszoros törlesztőrészlet és tőketartozás emelkedés a futamidő alatt nem következhet be. A hitelbírálaton keresztül az alperesek jogelődje megerősítette, hogy az általa ismert kockázatok ellenére az elérni kívánt szerződéses cél teljesíthető, tehát az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott. Az alperesek jogelődje a hitelbírálat elveiről nem tájékoztatta, ezáltal együttműködési kötelezettségét megszegte. A nem megfelelő hitelbírálatból eredő jogkövetkezményeket a rPtk. 205. § (3) bekezdése értelmében az I. rendű alperes köteles viselni, saját felróható magatartására hivatkozik, ha azt állítja, nem tudta, mi a fogyasztó szerződéses célja.

Hivatkozott tanúl tanúvallomására, amelynek értelmében a hitelező sem számolt extrém magas CHF árfolyammal, így az általa nyújtott tájékoztatás alapján joggal feltételezhette azt, hogy nem lesz olyan mértékű árfolyamemelkedés, amely a visszafizetési kötelezettség teljesítését veszélyeztethetné.

Mivel a bankoknak előre kellett látniuk a vállalt szolgáltatás, a forint kölcsönökénél alacsonyabb kamat biztosításának lehetetlenségét, a lehetetlen szolgáltatás nyújtásának jogkövetkezményei alkalmazandók. Álláspontja szerint a téves, illetve nem megfelelő tájékoztatás adásával az alperes jogelődje a szerződés teljesíthetősége tekintetében megtévesztette, lényeges tényeket elhallgatott előtte. A teljesítés a rPtk. 312. § (1) bekezdése alapján 2015. február 1. napját megelőzően lehetetlenült, mivel a gazdasági válság hatására a forint kölcsönökénél alacsonyabb kamat és törlesztőrészlet 2009. márciusát követően nem volt biztosítható a részére. A DH3 törvény szerinti elszámolás és kamat nem alkalmazható, hanem a rPtk. 312. § (1) bekezdésének figyelembevételével kell elszámolni.

Amennyiben a szerződés a hitelező nem megfelelő teljesítésének kockázatát a fogyasztóra hárítja, úgy ezen rendelkezés a Korm. rendelet 2. § h) pontja alapján tisztességtelennek minősül.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak hivatalból kellett volna vizsgálnia, hogy a per alapjául szolgáló szerződés milyen szerződésnek minősíthető, és az anyagi pervezetés körében tájékoztatnia kellett volna arról, hogy az nem minősül deviza alapú kölcsönszerződésnek. Ezzel összefüggésben előadta, hogy a forintkölcsönökénél jelentősen alacsonyabb kamat és törlesztőrészletre vonatkozó rendelkezések hiányában a deviza alapú kölcsönszerződésről nem lehet szó. A rPtk. 205. § (1) bekezdése alapján a szerződés nem jött létre, a szolgáltatás és érte nyújtandó ellenszolgáltatásban megegyezés hiányában. A kölcsönszerződés ténylegesen forintkölcsön, forintban került folyósításra és teljesítésre is, csupán a banki veszteségek elkerülése végett tartalmaz értékállandósági klauzulát.

Utalt arra is, hogy szükséges lenne a bíróságoknak döntéseik meghozatala során figyelembe venni azok társadalmi, gazdasági hatásait, a fogyasztóvédelem állapotára gyakorolt hatást.

Feltételeken előterjesztett kérelme volt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése annak megállapítása végett, hogy a hitelbírálat során szükséges-e arról tájékoztatni a fogyasztót, hogy az eladósodottság, terhelhetőségi szint figyelembevétele nem jelenti azt, hogy a fogyasztó eleget tud majd tenni a fizetési kötelezettségének.

A közjegyzői okiratba foglalás miatti érvénytelenség körében előadta, hogy – mivel kifogás csak alperesi pozícióban érvényesíthető – az I. rendű alperes szerződésszegéséből eredő igényét érvényesíteni nem tudja, ezzel szemben a hitelintézet közvetlen végrehajtás útján, peres eljárás indítása nélkül érvényesítheti követelését. A pénzügyi intézet szerződésszegéséből eredő igény érvényesítésének kizárása a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja és 2. § h) pontja alapján, de a 93/13/EGK irányelv mellékletének 1/b. és 1/q. pontja szerint is tisztességtelen szerződéses feltételnek minősül, mert igénye érvényesítését korlátozza.

A közjegyző nem tett eleget a Kjtv. 120. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt kötelezettségének, amikor nem tájékoztatta a forint kölcsönökénél jelentősebb alacsonyabb kamat és törlesztőrészletről, valamint azt, hogy ezt meddig és milyen feltételekkel kell az alperesek jogelődjének biztosítani. A Kjtv. 130. § (2) bekezdése alapján az okirat közjegyzői okiratnak nem tekinthető.

A kölcsönszerződés a rPtk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján érvénytelen, jellegadó szolgáltatásként a rPtk. 239. § (2) alapján a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi. A szerződés rPtk. 237. § (2) bekezdése alapján érvényessé nyilvánítása esetére irányadó az EUB C-118/17. számú ítélete, amelynek értelmében a 180 CHF/HUF árfolyamon kell a tartozás összegét megállapítani.

A felmondás érvénytelensége körében az elsőfokú bíróság a rPtk. 209. § (1) bekezdésének, 209/A. § (2) bekezdésének, 200. § (2) bekezdésének és 525. § (1) bekezdés e) pontjának megsértésével hozta meg döntését. A felmondást szabályozó rendelkezés tisztességtelen, mivel bármilyen kis tartozás esetén lehetővé teszi a kölcsön azonnali hatályú felmondását.

Az alperes jogelődje nem mondhatta volna fel a kölcsönszerződést, mivel a megfelelő teljesítése esetén a hátralékos törlesztőrészlet tartozása nem is állt volna fenn. Hivatkozott a rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjaiban foglaltakra és a 305. § (1) bekezdésére. Kérte e körben figyelembe venni a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletében és a 4/2021. PJE határozatban foglaltakat.

Hivatkozott arra, hogy a szolgáltatás teljesítése lehetetlenné vált – az általa korábban kifejtettek szerint – ezért a kölcsönszerződés a felmondást megelőzően megszűnt.

[7] A fellebbezését kiegészítette. Hivatkozott az EUB C-776/19. (helyesen: C-776/19.-C-782/19. egyesített) számú ítéletének 93-103. pontjaiban foglaltakra és a C-609/19. számú döntés 53. pontjában foglalt kritériumokra, valamint a Kúria Gfv.VII.30.256/2020/9. számú végzésében foglaltakra is. Ezek alapján a fogyasztói szerződés kikötésének tisztességtelensége megítélésénél leglényegesebb szempont az alapján történő vizsgálat, hogy az egyedi szerződéses feltételként megtárgyalása esetén a fogyasztó elfogadta volna-e a kérdéses rendelkezést. Álláspontja szerint egyértelmű nemleges válasz adható. Megfelelő kompenzáció nélkül az árfolyamkockázat telepítése tisztességtelen feltételnek minősül. Az EUB más ügyekben adott állásfoglalása értelmében az átlagos fogyasztó kb. 20 %-os törlesztőrészlet-változást vállalna reálisan. Mivel ilyen feltételekkel a jelen szerződést nem kötötte volna meg, vélelmezni kell, hogy a tájékoztatás nem volt megfelelő. A korlátlan árfolyamkockázatot telepítő rendelkezések nem voltak jóhiszeműen megállapítottak, átláthatóak, egyensúlytalanságot okoztak a hátrányára, azokat egy átlagos fogyasztó nem fogadta volna el. Az I. rendű alperes nem bizonyította, hogy az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági tényezőkről tájékoztatást adott, ezért az állapítható meg, stabil árfolyamon számolt a futamidő végéig, így az e körben adott tájékoztatása tisztességtelennek tekintendő.

Ismételten hivatkozott a PSZÁF ajánlásban foglaltakra, azokat ismételten idézte, valamint ismét kifejtette az érvényessé nyilvánítás körében tett hivatkozásait.

Kúriai határozatokra utalva kifejtette, hogy ha a záradékolt okirat nem közokirat, akkor a közvetlenül végrehajtható követelés érvényesen nem jött létre. A Kjtv. 1. § (2) bekezdése és 3. §-a alapján a közjegyző kötelezettsége volt annak vizsgálata, hogy a jogügylet nem irányul-e tisztességtelen célra. Ennek ellenére a közjegyző nem adott tájékoztatást a deviza alapú szolgáltatás lényegéről, arról, hogy az alperes jogelődje részére egyoldalú indokolatlan előny biztosítása tisztességtelen. Mivel a közjegyző nem tagadta meg a szerződés okiratba foglalását, a Kjtv. 120. § (1) bekezdés b) pontjában, 1. § (2) bekezdésében és 3. §-ában foglaltakat megszegte, a Kjtv. 131. § (1) bekezdése alapján a közjegyzői okirat közokiratnak nem tekinthető, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23/C. §-a szerinti végrehajtás alapjául szolgáló követelés érvényesen nem jött létre.

Álláspontja szerint az EUB C-776/19. (C-776/19-C-782/19. egyesített) számú ítélet 89. pontja és a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése alapján az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelősége tekintetében bizonyítási kötelezettség nem terheli.

A felperes a 2021. szeptember 16-án érkezett beadványában kérte a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságon ügyiratszám. számon, végrehajtás megszüntetése tárgyában indult per jogerős befejezéséig az eljárás felfüggesztését.

[8] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az ítélet helybenhagyását és a felperes perköltségükben marasztalását kérték.

A kockázatfeltárás körében az ellenkérelmükben kifejtetteket változatlanul fenntartották. Hivatkoztak a perbelivel lényegileg azonos tényállás mellett hozott, számunkra kedvező eseti döntésekre, így a Győri Ítéltábla BDT2019. 4090 számú döntésére és a Kúria Pfv.VII.20.974/2019/5. számú, valamint Pfv.I.21.572/2019/12. számú ítéletére.

A szerződésben nincs olyan rendelkezés, amely a közokirati formában való megkötésre vonatkozna, ilyen rendelkezés tisztességtelenségének megállapítása kizárt. Nem minősül jogszerűtlennek a szerződés közokirati formában megkötése.

A kölcsönszerződés felmondására vonatkozó hivatkozást értelmezhetetlennek tartották, az érvénytelen szerződés lehetetlenülése kizárt.

Az eljárás felfüggesztését ellenezték.

[9] A Fővárosi Ítéltábla a 2020. január 14-én kelt ügyiratszám1. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék 2019. október 22-én kelt ügyiratszám2. számú végzését megváltoztatva a végrehajtói iroda előtt végrehajtási szám számon indult végrehajtási eljárást a per jogerős befejezéséig felfüggesztette.

[10] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki.

[11] A 2008. január 23-án kelt, a felperes által aláírt, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönkérelem 6. oldala tartalmazza a felperes azon nyilatkozatát, amely szerint „az Ügyfélértékelő a devizahitelek kockázatairól szóló kiadmányban” foglaltakat megismerte, az abban foglaltak alapján tudomásul veszi, hogy a devizában nyilvántartott hitelek a forintban nyilvántartott hitelekhez képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra.

A fenti nyilatkozat a 2005. május 30-án kelt Ügyfélértékelő a devizahitelek kockázatairól (a továbbiakban: Ügyfélértékelő) megnevezésű dokumentumra utal, amely a 3. oldalán tartalmazza a devizahitel fogalmát, annak kifejtését, továbbá a vételi és eladási árfolyam különbsége címszó alatt annak tényét, hogy az alperesi jogelőd a devizában nyilvántartott hitelt forintban folyósítja, amelyhez a devizahitel összegét előzetesen átszámítja forintra, amely során deviza vételi árfolyamot alkalmaz, a törlesztőrészlet forintban fizetése esetén a forintot deviza eladási árfolyamon számítja át devizára. Az árfolyamváltozás címszó alatt tájékoztatást tartalmaz arra, hogy a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyamváltozás hatással van mind a folyósítandó hitel összegek, mint a törlesztőrészletek (tőke-, kamat- és kezelési költség tartozás) mértékére. A tájékoztatás tartalmazza, hogy az árfolyam változása különösen a lakásvásárlási és hitelkiváltási célú kölcsönöknél okozhat problémát. Ha a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában kifejezett törlesztőrészlet forintra átszámított összege magasabb lesz, azaz drágul a hitel. A forint erősödése tehát könnyíti a törlesztési terhen, a gyengülése pedig növelheti azokat. A kamatváltozás lehetősége címszó alatt rögzíti, hogy a devizahitelek kamatai a svájci frank kamatnövekedése miatt változhatnak, a Bank a deviza kamatlábát ennek megfelelően módosíthatja, ennek aktuális mértékét a mindenkor hirdetményben teszi közzé. A hitelfelvételről döntés előtt érdemes szem előtt tartani, hogy hosszabb távon a forint kamatláb várható csökkenése, illetve a deviza kamatlábak potenciális növekedése jelentősen mérsékelheti a deviza alapú hitelek jelenlegi előnyét. Jelenleg mind az eurózónában, mind Svájcban rendkívül alacsony, történelmi mélyponton van a kamatszint. A

múltbeli adatokból kiindulva középtávon devizakamat-emelésre is lehet számítani. A kamatemeléssel párhuzamosan, vagy ettől függetlenül is bekövetkezhet a forint árfolyamának gyengülése. A tájékoztató ezt követően táblázatos formában mutatta be, hogy a forint árfolyamának adott százalékokban való gyengülése és az Euro, CHF kamat meghatározott százalékponttal növekedése milyen százalékos mértékű törlesztőrészlet növekedéshez vezethet. A tájékoztató összefoglaló jelleggel tartalmazza azt is, hogy a devizában nyújtott hiteleknel a forinthitelekkel ellentétben a törlesztőrészlet alapját képező tőke, illetve kamat mértéke is változhat, ezáltal a devizaalapú hitelek havi törlesztőrészletei a forinthiteleknel gyakrabban és nagyobb mértékben ingadozhatnak. Ebből következően célszerű, hogy az ügyfelek hitelfelvételi döntésüket ne a jelenlegi kamat- és árfolyamszint alapján maximalizálják, hanem kalkuláljanak a jövőbeni törlesztőrészlet esetleges jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével is. Az árfolyamváltozás kockázata legkevésbé a forintban felvett, hosszabb lejáratú hitelek kiegészítéseként felvett devizahiteleket érinti. Aki hosszú távra akar devizahitelt felvenni – pl. lakásra –, az előbbi szempontok mellett a kamatváltozás lehetőségével is számoljon. A jelenleg olcsó devizahitelek kamatterhei várhatóan növekedni fognak; ennek mértékét senki sem tudja megjósolni.

[12] A kölcsönszerződés I.7.1. pontja értelmében a hitelező jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az adós a szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi, vagy az őt e jogviszonyokban jogszabály vagy az Üzletszabályzat, illetőleg Hirdetmény szerint terhelő valamely kötelezettségének nem tesz eleget. E pont felsorolja a súlyos szerződésszegés eseteit, utalva a rPtk. 525. §-ában foglaltakra is, és ilyen esetként szabályozza bármely fizetési kötelezettség esedékességet követő harminc napon belüli teljesítésének hiányát.

[13] A Fővárosi Ítéltábla elsősorban a felperes által indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, valamint az eljárás felfüggesztésének szükségességét vizsgálta.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. A Fővárosi Ítéltábla nem találta szükségesnek az európai uniós jog értelmezésének szükségességét az indítványozott kérdésben. Az árfolyamkockázatról tájékoztatás tartalmával, terjedelmével összefüggésben az EUB számos ítéletben (pl.: C-186/16., C-51/17., C-118/17., C-227/18.) véleményt nyilvánított már; nem feltételezhető, hogy a jelen ügyben az eddig kifejtett szempontoktól eltérő iránymutatást adna.

Az eljárás felfüggesztése iránti kérelem úgyszintén megalapozatlan, mivel a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságon ügyiratszám. számon végrehajtás megszüntetése tárgyában indult eljárásban hozandó döntés nem a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 123. § (2) bekezdése szerinti előkérdése a jelen per megítélésének; a szerződés érvénytelenségének megállapítása és a felmondás joghatás kiváltására alkalmas volta, valamint a közjegyzői okirat közokirati minőségének megítélése sem függvénye a záradékolt közjegyzői okirat alapján indult végrehajtás megszüntetésének.

A Fővárosi Ítéltábla ezért az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére, valamint az eljárás felfüggesztésére irányuló kérelmeket a 9-I. számú végzésével elutasította.

[14] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 380. §-ában írt feltételek hiányában a felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján, a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között gyakorolta.

Az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, azonban e hiányosság az elsőfokú eljárásban csatolt okiratok, a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés szövege, a 2008. január 23-i kölcsönkérelem és a 2005. május 30-i Ügyfélértékelő nem vitatott tartalma alapján a másodfokú eljárásban orvosolható volt.

[15] A kiegészített tényállásra is figyelemmel a fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

[16] Az elsőfokú bíróság érdemi döntése helytálló, a Fővárosi Ítéltábla annak indokaival nagyobb részben egyetértett.

A fellebbezésben foglaltakra is tekintettel az alábbiakat rögzíti.

[17] A szerződéskötéskor hatályban volt, ezért alkalmazandó rPtk. 277. § (1) bekezdése értelmében a szerződéseket tartalmuknak megfelelően, a megszabott helyen és időben, a megállapított mennyiség, minőség és választék szerint kell teljesíteni. A szolgáltatásnak a teljesítés időpontjában alkalmasnak kell lennie azokra a célokra, amelyekre más, azonos fajtájú szolgáltatásokat rendszerint használnak [a) pont].

[18] Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a rPtk. fenti rendelkezései alkalmazhatóságának hiányát, mivel a szolgáltatás szerződéses célra való alkalmasságának követelménye a perbeli szolgáltatás esetében is irányadó. Az alperesek jogelődjének szerződésben vállalt szolgáltatása egyrészt a pénzkölcsön nyújtására, másrészt a törlesztés nyilvántartására, a hátralékos összeg meghatározására is kiterjedt, ekként a szerződésben foglaltaktól eltérő törlesztőrészlet meghatározása és a felperesre terhelése a részéről hibás teljesítésnek minősíthető.

[19] A felperes hibás teljesítésre hivatkozása azonban megalapozatlan, mivel a deviza alapú kölcsönszerződések jellegadó sajátossága az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselése. Kifejezetten ezt erősíti meg a 6/2013. PJE határozat 1. pontja is. Ennek értelmében a deviza alapú hitel felvételéből következő kockázat ellenértéke (a kölcsön felvételének idején) a forint kölcsönökénél kedvezőbb kamatmérték volt. A felperes hivatkozásával ellentétben a kölcsönszerződés esetén a szerződés céljának kötelmi jogi szempontból nem az alacsony kamat vagy törlesztőrészlet adós általi elérése minősül, hanem az, hogy a hitel felvevője a szükséges kölcsönhöz hozzájusson. Az alacsony törlesztőrészlet ehhez képest nem szerződéses cél, hanem csupán kedvezőbb feltételeket jelent. Az alperesek jogelődje a kölcsönösszeg rendelkezésre bocsátásával e szerződéses kötelezettségének megfelelően eleget tett. A felek közötti, az rPtk 523. §-a szerinti kölcsönszerződés a valamennyi lényegesnek minősített kérdésben történő megállapodás által létrejött, a kölcsönszerződésben sem elfogadott célként, sem pedig az alperesek jogelődjének kötelezettségvállalásaként nem szerepelt a felperes által állított azon megkötés, hogy a felperes teljesítésre csak a forintkölcsön esetén járó törlesztőrészlet mértékéig köteles. A perbelivel egyező tartalmú deviza alapú kölcsönszerződéseket vizsgálva a Kúria több határozatában (Pfv.I.21.135/2020/6., Gfv.VII.30.411/2020/6., Gfv.VII.30.438/2019/13.) is megállapította,

hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza az adós teherviselésének a felperes által a jelen perben is állított korlátját.

Ehhez képest az alperesek jogelődjének hibás teljesítése nem valósulhat meg a szerződés szerinti törlesztés megkövetelése által.

Mindezek alapján a felperesnek a teljesítés rPtk. 312. § (3) bekezdése szerinti lehetetlenné válására hivatkozása is megalapozatlan.

[20] Az alperesek jogelődje szerződésszegésének hiányában az erre alapozott, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja és 2. § h) pontja szerinti tisztességtelenségre hivatkozás semmiképp sem helytálló. A kölcsönszerződés nem zárja ki és nem korlátozza a felperes igényérvényesítési lehetőségeit a kölcsönbe adó szerződésszegő magatartása esetére. E körben a felperes nem is jelölte meg, hogy miben áll az igényérvényesítési lehetőség korlátozása és milyen jogszabályon alapuló jogát milyen szerződéses rendelkezés korlátozza.

[21] Nem foghat helyt a felperes azon érvelése sem, hogy a pozitív hitelbírálattal az alperesek jogelődje az árfolyamkockázat korlátozott voltát erősítette meg. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatásnak nem kellett kiterjednie a felperes által a perben állított, de valójában a kötelemnek részét nem képező azon feltételre, hogy az árfolyamkockázatból eredő terhek viselése a forintkölcsönök kamatozásához kötötten korlátozott. A rHpt. szerződés megkötésekor hatályos 77-78. §-ai nem írtak elő az eladósodás maximális mértékére irányadó szabályokat, erre vonatkozóan sem a hitelbírálathoz, sem az árfolyamkockázatról adott tájékoztatásban nem kellett felvilágosítást adni. A felperes által hivatkozott PSZÁF ajánlás jogszabálynak nem minősül, a hitelbírálathoz eljárás során elkövetett esetleges jogszabálysértés a szerződés érvénytelenségének megállapítására nem vezethet (Kúria Gfv.VII.30.301/2020/14.).

Az elsőfokú bíróság a fentiek alapján helytállóan vizsgálta a szerződés tisztességtelenségét a rPtk. 209. § (1), (2) és (4) bekezdése, a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése, továbbá az irányadó hazai és EUB-i joggyakorlat figyelembevételével, azon szempontok alapján, hogy a felperes részére nyújtott tájékoztatás világosan és érthetően tartalmazza-e a szerződés alapján a felperest korlátlanul terhelő árfolyamkockázat mibenlétét, mechanizmusát és annak felperes vagyoni helyzetére gyakorolt hatásait.

[22] A perben nem volt vitás, hogy a felperes a szerződést fogyasztóként kötötte.

[23] A rPtk. 209. § (1) bekezdése kimondja, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A (2) bekezdés szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A (4) bekezdés akként rendelkezik, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

A szerződéskötéskor hatályban volt, ezért irányadó rHpt. 203. § (6) bekezdés által támasztott követelmény szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

A (7) bekezdés a) pontja értelmében e kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

[24] A Kúria a bíróságokra az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése értelmében kötelező 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában akként ad iránymutatást, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

A jogegységi határozat III/1. pontja ugyanakkor kifejti, hogy az Irányelv által követett célnak a magyar jogba már átültetett jogszabályi rendelkezések vonatkozásában is érvényesülnie kell; így érvényre kell jutnia azon elvnek, hogy a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

[25] Ennek figyelembevételével pedig a rPtk. 209. § hatályban volt (4) bekezdése akként értelmezendő, hogy az ilyen rendelkezés tisztességtelensége vizsgálható és az megállapítható, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

[26] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes az általa megismert okiratokban foglalt tájékoztatástól eltérő tartalmú, esetlegesen félrevezető szóbeli tájékoztatást nem igazolt.

[27] Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor az árfolyamkockázatról írásban, a szerződésben és az Ügyféltájékoztatásban adott tájékoztatást megfelelőnek találta. Az ítélet megállapításait annyiban pontosítja, hogy a kockázatfeltárást nem a szerződés 10. pontja hanem I/9. pontja tartalmazza.

Mint azt az elsőfokú bíróság is figyelembe vette, a felperes a szerződéskötést jóval megelőzően rendelkezésre bocsátott Ügyféltájékoztatásban foglaltakból, a kölcsönkérelemben írtakból, továbbá a szerződés I.9 pontjában adott tájékoztatásból minden tekintetben átláthatta a kölcsön felvételének mind a tőke, mind pedig a kamat és kezelési költség tartozást érintő gazdasági kihatásait, a fizetési kötelezettsége lehetséges változását. Külön kiemelendő, hogy e tájékoztatás táblázatos formában bemutatta a forintárfolyam gyengülése esetén a fizetési kötelezettség lehetséges megváltozását, valamint utalt arra is, hogy a forintkölcsönhöz képest a deviza alapú kölcsön kockázatai jelentősebbek, és arra, hogy a devizahitelek kamatterhei várhatóan nőni fognak, közép távon devizakamat-emelésre lehet számítani. A kölcsönszerződés I.9. pontjában és az Ügyféltájékoztatásban nyújtott tájékoztatás a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben foglalt, a bírói gyakorlat által

meghatározott, valamint az EUB gyakorlatában megállapított kritériumoknak is megfelel, ez okból az árfolyamkockázat fogyasztóra hárítása tisztességtelennek nem minősül.

A jelen perbeli szerződésben szereplő tájékoztatással egyező tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozatot a Kúria is több esetben vizsgálat tárgyává tette (Kúria Gfv.VII.30.088/2020/10., Pfv.I.20.175/2020/11.), és arra a következtetésre jutott, hogy ilyen tájékoztatás mellett a fogyasztó tisztában lehetett az árfolyamkockázat mibenlétével, és annak a gazdasági helyzetére gyakorolt hatásaival, a szerződés ez okból nem érvénytelen.

[28] Az elsőfokú bíróság a felperes fellebbezésében is hivatkozott 6/2013. PJE határozatban, az EUB C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú döntéseiben megfogalmazott kritériumok teljesülésére figyelemmel vizsgálta az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelőségét. Figyelembe vette a BH2020. 151 és BH2020. 152 számú eseti döntésekben foglaltakat is, amelynek értelmében nem megfelelő az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás, ha az kizárólag annak fogyasztó általi viselését deklarálja, ugyanakkor nem tisztességtelen az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötés, ha a tájékoztatás biztosítja az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül a jogügyletthez kapcsolódó árfolyamkockázat konkrét lényegének, mibenlétének, a fizetési kötelezettségre gyakorolt hatásának, továbbá annak felismerését, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, az korlátlan.

A perbeli kockázatfeltárás nem szorítkozik a fellebbezésben hivatkozott, a Kúria Gfv.VII.30.256/2020/9. számú határozatával nem megfelelőnek ítélt tartalomra, miszerint az árfolyamváltozás a törlesztőrészletekben okozhat növekedést és csökkenést egyaránt, hanem ettől eltérően érthetően és világosan kifejti a deviza alapú hitel felvételével vállalt kockázatot, és ezen túl kifejezett figyelmeztetést is tartalmaz a várható, a fogyasztó számára kedvezőtlen változásokra.

A fellebbezésben szintén hivatkozott, az elsőfokú ítélet meghozatalát követően született az EUB C-776/19-C-782/19. egyesített számú ügyekben hozott határozata értelmében a deviza alapú kölcsönszerződések érvényességét érintő perekben a nemzeti bíróság feladata, hogy az adott ügy valamennyi körülményének figyelembevételével, a nemzeti jogszabályok alapján határozzon az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességeségéről, avagy tisztességtelenségéről. Az elsőfokú bíróság vizsgálata e feltételeknek szintén megfelelt.

A C-609/19. és a C-776/19-C-782/19. számú előzetes döntéshozatali eljárásokban az EUB azt állapította meg, hogy az árfolyamkockázatot korlátlan mértékben a fogyasztóra terhelő szerződéses rendelkezések akkor idézhetnek elő egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára, ha a szolgáltató az átláthatóság követelményét tiszteletben tartva észszerűen nem számíthatott arra, hogy az egyedi megtárgyalását követően a fogyasztó elfogadja az ilyen szerződéses feltételből eredő aránytalan árfolyamkockázatot. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes a megfelelő tájékoztatást követően kifejezetten elfogadta az árfolyamváltozás következtében a törlesztőrészlet akár jelentős mértékben való megemelkedésének lehetőségét, az árfolyamkockázat viselését felső határ nélkül vállalta.

[29] A Ptk. 209/A. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

A (2) bekezdés értelmében a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

[30] Mivel a keresettel érintett szerződéses rendelkezések tisztességtelensége nem állapítható meg, az elsőfokú ítélet helytállóan utasította el az érvénytelenség megállapítása és ennek jogkövetkezményeinek alkalmazása iránti keresetet.

[31] A teljesítés – a fentebb kifejtettek szerint – nem lehetetlenült, így a lehetetlenülés az alperesek jogelődjének 2013. október 15-i felmondása érvénytelenségének (helyesen: joghatás kiváltására alkalmatlan voltának) megállapítására nem alkalmas.

A felmondás joghatás kiváltására alkalmatlan volta nem állapítható meg az alperesek jogelődjének szerződésszegő magatartása miatt sem, mivel az alperesek jogelődje szerződésszerűen járt el, amikor a korlátlan árfolyamkockázat viselésre tekintettel számította a felperes által fizetendő törlesztőrészeket. Ekként a felperes fennálló tartozása a szerződés felmondását megalapozhatta.

A Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú, a felperes által is hivatkozott ítéletében kifejtett álláspontot elfogadva a rPtk. 209. § (1) bekezdésébe ütközik, és tisztességtelen azon szerződéses rendelkezés, amely bármilyen nagyságú, akár jelentéktelen fizetési késedelem és megelőző intézkedés nélkül is feljogosítja a hitelezőt az azonnali hatályú felmondásra. E kikötés szerződésből történő „kiesése” következtében vizsgálendő, hogy a felmondás a rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján jogszerűnek, a fizetési késedelemben fennálló szerződésszegés kellőképpen súlyosnak minősült-e. A Kúria fenti, felperes által hivatkozott ítéletében foglaltakat a BH2017. 154 számú döntésben kifejtettekkel összevetve megállapítható, hogy a szerződés azonnali hatályú felmondását a jelentősebb összegű tartozás fennállta megalapozhatja, míg a csekély összegű tartozás, és a felszólítás, figyelmeztetés hiánya azt jogszerűtlenné teszi. A 2013. október 15-én kelt közjegyzői okiratba foglalt felmondó nyilatkozatból kitűnően a felmondást a fizetésre történő többszöri felszólítás előzte meg. A felmondó nyilatkozat a felmondás időpontjában fennálló tartozás mértékét számszerűen nem közli, ez azonban önmagában a felmondás joghatás kiváltására alkalmas voltát nem érinti. A felperes keresetében a felmondás időpontjában fennálló tartozása a jelentéktelen voltát nem állította, de annak ellentmond a felmondó nyilatkozatban közölt, csaknem 400.000 forintnyi lejárt késedelmi kamattartozás is.

Mivel nem volt megállapítható az, hogy az alperesek jogelődje nem a szerződésnek megfelelően számította a felperes esedékes tartozását, a fennálló tartozásra tekintettel, és a tartozás súlyos szerződésszegést megalapozó voltának kifejezett vitatása hiányában az alperesek jogelődje a rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján a szerződést megalapozottan mondta fel, ezért a felmondás joghatás kiváltására alkalmatlan voltának megállapítására irányuló kereset elutasítása érdemben helytálló volt.

[32] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a joggal való visszaélést nem valósít meg az, ha a felek – jogszabály által biztosított lehetőségükkel élve – a szerződésüket közjegyzői okiratba foglalják. A közjegyzői okirati formát a szerződés egyetlen rendelkezése sem írja elő, így a felperes megalapozatlanul hivatkozott az ilyen szerződéses rendelkezés tisztességtelenségére. Ugyanakkor a közokirati forma nem vont el igényérvényesítési lehetőséget a felperestől, mivel a számára sérelmes végrehajtás megszüntetése iránt pert kezdeményezhet, valamint – miként azt a jelen perben teszi – a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérheti.

A fent kifejtetteknek megfelelően a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot teljes egészében a felperesre terhelő rendelkezése az e körben adott megfelelő tájékoztatásra tekintettel tisztességtelennek nem minősül, így a közjegyző a Kjtv.-ben meghatározott

tájékoztatási kötelezettségének a szerződés tartalmának ismertetésével eleget tett. Ezen túlmenően nem terhelte a tájékoztatási kötelezettség a forint kölcsönökénél alacsonyabb kamat és törlesztőrészek tekintetében mivel – a fentebb kifejtettek szerint – ilyen kikötést a szerződés nem tartalmazott. Ezért nem megalapozott az a hivatkozás sem, hogy a közjegyzői okirat a Kjt. 131. § (1) bekezdése alapján nem tekinthető közokiratnak; az ennek megállapítása iránti kereset elutasítása helytálló.

[33] A teljes kereset elutasítása érdemben helytálló volt, a Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a fentiek szerint, részben eltérő, illetve kiegészített indokolással, a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[34] A fellebbezés eredményre nem vezetett, ezért a pervesztes felperes a Pp. 364. §-a szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperesek másodfokú perköltségének megfizetésére köteles.

A Fővárosi Ítéltábla az alperesek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5), (6) bekezdése és 4/A. §-a alapján, mérlegeléssel állapította meg – figyelemmel az alperesek jogi képviselőjének elsőfokú eljárásban megállapított ügyvédi munkadíjának, továbbá a másodfokú eljárásban ténylegesen végzett és szükségszerűen felmerült jogi képviselői tevékenységének mértékére, valamint arra is, hogy a hasonló típusú ügyekben az alperes jogi képviseletének ellátása folytán a jelen perben szerkesztett beadványok jelentősebb munkaráfordítást nyilvánvalóan nem igényeltek.

Budapest, 2021. október 13.

dr. Kolozs Balázs s.k.
a tanács elnöke
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró

dr. Karaszi Margarita s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: